

Asia: Perämeren Jätehuolto Oy:n lausuntopyyntö koskien poikkeuslupahakemusta harmaalokkien ja merilokkien hävittämiseksi

Perämeren Jätehuolto Oy hakee Suomen riistakeskukselta poikkeuslupaa viideksi vuodeksi harmaalokkien (1200 kpl) ja merilokkien (50 kpl) pyydystämiseksi ja hävittämiseksi 1.8.2023 – 31.7.2028 jätekeskus Jäkälä-nimisellä kaatopaikalla osoitteessa Kalkkimaantie 614, 95460 Tornio. Kevätpyyntiaika on 1.5. – 15.5. ja syyspyyntiaika 1.8.-30.4.

Terveydensuojeluviranomaiselta on pyydetty lausuntoa harmaa- ja merilokkien aiheuttamasta hygieniariskistä, erityisesti hygieniariskistä kansanterveydelle.

Jätekeskus Jäkälässä aiheutuu monenlaisia ongelmia runsaasta harmaa- ja merilokkikannasta. Lokit likaavat ulosteellaan myytävää valmista kompostimultaa, jonka hygieeninen laatu on pidettävä hyvänä Ruokaviraston laitoshyväksyntäpäätöksen mukaisesti. Kompostimullan laatua tarkkaillaan tutkimalla siitä mm. mikrobiologista laatua E.coli-bakteerien ja Salmonella bakteerien osalta. Kompostimullan mikrobiologinen laatu on täyttänyt vaatimukset. Lokit likaavat ulosteillaan myös jätteiden siirtokuormaushallissa työskenteleviä sekä hallin koneita ja laitteita. Lokit levittävät myös jätettä kompostikentällä. Kaatopaikka-vesien puhdistus jatkuu ja ns. raakavesialtaaseen joutuvat sulat ja untuvat tukkivat puhdistamon suodattimia. Lokit myös aiheuttavat vahinkoa alueen videovalvontajärjestelmälle ja valaistuslaitteistoille.

Haittoja on pyritty minimoimaan mahdollisuuksien mukaan pitämällä mm. biojätteen keräyskaukalo vähäisellä tasolla, lastaamalla biojäte mahdollisimman nopeasti kannellisiin kontteihin. Jätepenkalla erityisjätteet (eläinperäiset/sairaalajäte) peitetään välittömästi ja jätetäyttöalueet pyritään pitämään mahdollisimman pienenä. Jätteiden siirtokuormaushallissa ovet pyritään pitämään kiinni aina kun se on mahdollista.

Alueella on tällä hetkellä arviolta noin 6500 harmaalokkia. Noin 5000 lokkimäärän kanssa tullaan toimeen, mutta lokkikannan lisääntyessä myös ongelmat korostuvat. Hyvällä logistiikalla ja toimintatavoilla on pyritty minimoimaan lokkien aiheuttamat ulostehaitat.

Terveyshaitan ja hygieniariksin arviointi:

Ruokaviraston (entinen Evira) mukaan linnut voivat toimia oireettomina salmonellan kantajina, jolloin salmonella voi levitä niiden ulosteista ympäristöön (Evira 2017c). Salmonellan esiintyminen Suomessa ympäristössä on kuitenkin melko harvinaista. Luonnonvarakeskuksen julkaisemassa selvityksessä lintujen ei ole havaittu aiheuttavan ulosteellaan terveyshaittaa (Luke 58/2018 ja Luke/Otso Huitu 31.8.2020 Tilojen salmonella tartunnalle altistavat ympäristötekijät paikkatietoon perustuen)

Terveydensuojelun tavoitteena on käyttää kulloinkin tiedossa ja käytettävissä olevat mahdollisuudet terveyshaittojen ehkäisemiseksi. Terveydensuojelulain (763/1994) 22 §, yleiset vaatimukset, edellyttää jätteiden säilyttämisen, keräämisen, kuljettamisen, käsittelyn, hyö-

dyntämisen sekä jäteveden johtamisen ja puhdistamisen tehtäväksi siten, ettei niistä aiheudu terveyshaittaa.

Terveydensuojelulain 31 § 2. momentti koskee vahinkoeläinten hävittämistä. Vahinkoeläimiksi katsotaan mm. villikissat, rotat, hiiret sekä vahinkolinnut, kuten varpuset, eräät lokit, varislinnut sekä kesykyyhkyt. Liiallisessa määrin lisääntyessään vahinkoeläimet voivat aiheuttaa eri syistä terveyshaittoja. Mikäli vahinkoeläinten voidaan katsoa levittävän tauteja tai muutoin aiheuttavan terveyshaittaa, voi kunnan terveydensuojeluviranomainen tarvittaessa määrätä kunnassa tarpeellisista toimenpiteistä vahinkoeläinten hävittämiseksi. Ensisijaisesti vahinkoeläimiä tulisi ehkäistä teknisillä ratkaisuilla ja työmenetelmin.

Ympäristöterveysvalvonnan yleinen näkemys on, että taudinaiheuttajien siirtymäriski luonnonvaraisesta linnusta ihmiseen on pieni ympäri vuoden. Meri-Lapin ympäristöterveysvalvontaan ei ole tullut viime vuosina valituksia lokiin aiheuttamista uloste- ja meluhaitasta kuten aikaisemmin. Lokeista ei epäillä aiheuttavan terveydensuojelulaissa tarkoitettua merkittävää hygieniariskiä kansanterveydelle, mutta lokeista voi aiheutua hygieniariskiä työntekijöille.

Yhteenvetona voidaan todeta, että lokiin vähentämisellä kevätpyyntiaikana 1.5. – 15.5. ja syyspyyntiaikana 1.8.-30.4. voi olla ennaltaehkäisevä vaikutus mahdollisen terveyshaitan ehkäisemiseksi.